

Ισότητα ευκαιριών για γυναίκες και άνδρες: εισαγωγή

Πηγή: <http://europa.eu/scadplus/leg/el/cha/c00015.htm>

(Ανοίξτε τον πλήρη οδηγό για την Ισότητα ευκαιριών για γυναίκες και άνδρες στην ιστοσελίδα: <http://europa.eu/scadplus/leg/el/s02310.htm>)

Η ισότητα μεταξύ γυναικών και ανδρών είναι μία από τις θεμελιώδεις αρχές του κοινοτικού δικαίου.

Οι στόχοι της Ευρωπαϊκής Ένωσης στον τομέα της ισότητας μεταξύ των γυναικών και των ανδρών συνίστανται, αφενός, στην εξασφάλιση της ισότητας των ευκαιριών και της ίσης μεταχείρισης μεταξύ των γυναικών και των ανδρών και, αφετέρου, στην καταπολέμηση κάθε διάκρισης λόγω φύλου.

NOMIKH ΒΑΣΗ

Στο πλαίσιο των διαδοχικών εξελίξεων της συνθήκης για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας (συνθήκη ΕΚ), η αρχή της ισότητας μεταξύ των γυναικών και των ανδρών έχει καταστεί πιο εμφανής στο κείμενο της συνθήκης ΕΚ.

Η προώθηση της ισότητας μεταξύ των γυναικών και των ανδρών αναγνωρίζεται συνεπώς ως μία από τις ουσιαστικές αποστολές της Κοινότητας (άρθρο 2 της συνθήκης ΕΚ). Η Κοινότητα έχει την υποχρέωση να εξαλείψει τις ανισότητες και να προωθήσει την ισότητα μεταξύ των γυναικών και των ανδρών σε όλες τις ενέργειές της (άρθρο 3 παράγραφος 2 της συνθήκης ΕΚ). Η ενσωμάτωση της διάστασης της ισότητας ευκαιριών μεταξύ γυναικών και ανδρών στο σύνολο των κοινοτικών πολιτικών και ενεργειών ορίζεται κοινώς ως «gender mainstreaming».

Δυνάμει του άρθρου 13 της συνθήκης ΕΚ, το Συμβούλιο μπορεί να εγκρίνει τα αναγκαία μέτρα για την καταπολέμηση κάθε διάκρισης λόγω φύλου.

Η αρχή της ισότητας μεταξύ των γυναικών και των ανδρών εμφανίζεται επίσης στις κοινωνικές διατάξεις της συνθήκης ΕΚ, όσον αφορά τις ευκαιρίες τους στην αγορά

εργασίας και τη μεταχείριση στην εργασία και την αμοιβή τους για όμοια εργασία ή για εργασία της αυτής αξίας (άρθρα 137 και 141 της συνθήκης ΕΚ).

Με τη διακήρυξη του Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης το 2000, επιβεβαιώνεται η απαγόρευση όλων των μορφών διάκρισης, κυρίως λόγω φύλου, και η υποχρέωση να εξασφαλιστεί η ισότητα μεταξύ γυναικών και ανδρών σε όλους τους τομείς.

Η πιο πρόσφατη αναφορά, το άρθρο I-2 της συνθήκης για τη θέσπιση Συντάγματος της Ευρώπης, που εγκρίθηκε στις 17 και 18 Ιουνίου 2004 και πριν επικυρωθεί από όλα τα κράτη μέλη σύμφωνα με τους δικούς τους συνταγματικούς κανόνες, περιλαμβάνει μεταξύ των αξιών της Ένωσης την ισότητα μεταξύ των γυναικών και των ανδρών.

Μέχρι σήμερα, η δράση της Κοινότητας αναφέρεται στην ίση μεταχείριση στον τομέα της απασχόλησης, της εργασίας, της επαγγελματικής κατάρτισης και τους συναφείς τομείς. Η σχετική κοινοτική νομοθεσία, μαζί με τις αποφάσεις του Δικαστηρίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, αποτελούν ένα τεράστιο, συνεκτικό και σαφώς καθορισμένο νομικό πλαίσιο, το οποίο αποτελεί μέρος των κοινοτικών κεκτημένων και πρέπει να τηρείται από τα παλιά και τα νέα κράτη μέλη.

ΜΕΣΑ ΤΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

Η Ευρωπαϊκή Ένωση εφαρμόζει στον τομέα της ισότητας μεταξύ των γυναικών και των ανδρών, μια διπλή προσέγγιση, συνδυάζοντας τις ειδικές ενέργειες και το «gender mainstreaming».

Ειδικές ενέργειες για την ισότητα μεταξύ των γυναικών και των ανδρών

Τα ευρωπαϊκά θεσμικά όργανα έχουν αναλάβει μια σειρά ειδικών ενεργειών για να εφαρμόσουν την αρχή της ίσης μεταχείρισης στον τομέα της απασχόλησης, εκ των οποίων η πρώτη είναι η οδηγία 75/117/ΕΟΚ σχετικά με την αρχή της ισότητας της αμοιβής μεταξύ των ανδρών και γυναικών εργαζομένων.

Κύρια πράξη της κοινοτικής δράσης στον τομέα της ισότητας μεταξύ γυναικών και ανδρών, είναι η οδηγία 76/207/ΕΟΚ που αναφέρεται στην εφαρμογή της αρχής της

ίσης μεταχείρισης όσον αφορά την πρόσβαση στην απασχόληση, στην επαγγελματική εκπαίδευση και προώθηση και τις συνθήκες εργασίας. Μετά από την τροποποίησή της με την οδηγία 2002/73/EK, η οδηγία 76/207/ΕΟΚ περιέχει εξάλλου έναν ορισμό της σεξουαλικής παρενόχλησης που θεωρείται ως μία μορφή διακριτικής μεταχείρισης λόγω φύλου και παρέχει καλύτερη υποστήριξη στους εργαζόμενους που κρίνουν ότι υφίστανται άδικης μεταχείρισης από τον εργοδότη τους λόγω του φύλου τους. Η Ένωση εξέδωσε, εξάλλου, μια οδηγία σχετικά με το βάρος απόδειξης σε περιπτώσεις διακριτικής μεταχείρισης λόγω φύλου (οδηγία 97/80/EK).

Παράλληλα, για τους μη μισθωτούς εργαζόμενους, με την οδηγία 86/613/ΕΟΚ εφαρμόζεται η αρχή της ίσης μεταχείρισης ανδρών και γυναικών που ασκούν ανεξάρτητη δραστηριότητα.

Ο τομέας της κοινωνικής ασφάλισης ανήκει στην αρμοδιότητα των κρατών μελών. Επειδή η Ευρωπαϊκή Ένωση δεν είναι αρμόδια να αποφασίσει για τα εθνικά συστήματα κοινωνικής ασφάλισης, απαίτησε από τα κράτη μέλη να εξασφαλίσουν την τήρηση της ίσης μεταχείρισης μεταξύ των γυναικών και των ανδρών στο πλαίσιο της οργάνωσης αυτών των συστημάτων (οδηγία 79/7/ΕΟΚ και οδηγία 86/378/ΕΟΚ).

Η Ένωση, εξάλλου, δραστηριοποιείται στον τομέα της κοινωνικής προστασίας όσον αφορά, αφενός, τη βελτίωση της ασφάλειας και της υγείας των εγκύων, λεχόνων και γαλουχουσών εργαζομένων κατά την εργασία (οδηγία 92/85/ΕΟΚ και, αφετέρου, τη γονική άδεια (οδηγία 96/34/EK).

Ενσωμάτωση της διάστασης της ισότητας «Gender Mainstreaming»

Η Ευρωπαϊκή Ένωση ενέκρινε μια κοινοτική στρατηγική-πλαίσιο στον τομέα της ισότητας μεταξύ ανδρών και γυναικών (2001-2005) για την καταπολέμηση των ανισοτήτων μεταξύ των φύλων στην οικονομική, πολιτική, νομική και κοινωνική ζωή καθώς και για την τροποποίηση των ρόλων και την εξάλειψη των στερεοτύπων στον τομέα αυτόν. Ένα κοινοτικό πρόγραμμα δράσης για την ισότητα ευκαιριών (2001-2005) συνοδεύει αυτή τη γενική στρατηγική με την υποστήριξη της διοργάνωσης εκστρατειών ενημέρωσης, της βελτίωσης της συλλογής των δεδομένων και της εφαρμογής διακρατικών σχεδίων.

Η Ένωση υλοποίησε εξάλλου μια κοινοτική πρωτοβουλία που χρηματοδοτήθηκε από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο (ΕΚΤ): την πρωτοβουλία EQUAL . Με την πρωτοβουλία αυτή καθίσταται δυνατή η προώθηση νέων μέσων καταπολέμησης των διακρίσεων και των ανισοτήτων πάσης φύσεως στην αγορά εργασίας και η υποστήριξη της κοινωνικής και επαγγελματικής ενσωμάτωσης των ατόμων που ζητούν άσυλο.

Αφετέρου, η Επιτροπή παρουσιάζει επιπλέον ετησίως στο εαρινό Ευρωπαϊκό Συμβούλιο μια έκθεση σχετικά με την πρόοδο που σημειώνεται για την προώθηση της ισότητας μεταξύ των γυναικών και των ανδρών στους διάφορους στρατηγικούς τομείς. Στην έκθεση αυτή η Επιτροπή προτείνει κατευθυντήριες γραμμές για την ενσωμάτωση της διάστασης της ισότητας ανδρών και γυναικών στις διάφορες πολιτικές και για την υλοποίηση των στόχων της Λισσαβόνας .

Η Ευρωπαϊκή Ένωση ασχολείται επίσης με την καταπολέμηση της βίας απέναντι στις γυναίκες και στα παιδιά μέσω του προγράμματος Δάφνη , με τη χρηματοδότηση άμεσων ενεργειών για την υποστήριξη των θυμάτων βίας.

Διεθνής διάσταση της ισότητας μεταξύ των γυναικών και των ανδρών

Η Ευρωπαϊκή Ένωση συμμετείχε στην εκπόνηση της πλατφόρμας δράσης του Πεκίνου κατά τη διάρκεια της τέταρτης διάσκεψης των Ηνωμένων Εθνών σχετικά με τις γυναίκες (1995) και συνέβαλε στην πρόοδο της συνέχειάς της. Οι στόχοι που εντοπίστηκαν αφορούν ιδιαίτερα την καταπολέμηση της φτώχειας και την πρόσβαση των γυναικών στην εκπαίδευση και στις υπηρεσίες υγείας, τη θέση των γυναικών στην οικονομία και το ρόλο τους στις διαδικασίες λήψης αποφάσεων καθώς και τα δικαιώματα τόσο των γυναικών όσο και των ανδρών.

ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ

Η Ευρωπαϊκή Ένωση προβλέπει προς το παρόν δύο νέες ενέργειες στον τομέα της ισότητας μεταξύ των γυναικών και των ανδρών. Αφενός, σκοπεύει να επεκτείνει τη δράση της πέρα από τον τομέα της αγοράς εργασίας, στον οποίο περιορίζεται μέχρι τώρα. Μια πρόταση οδηγίας σχετικά με την εφαρμογή της αρχής της ίσης μεταχείρισης μεταξύ των γυναικών και των ανδρών στην πρόσβαση και την παροχή

αγαθών και υπηρεσιών και μια πρόταση οδηγίας με στόχο την απλοποίηση, τον εκσυγχρονισμό και τη βελτίωση της κοινοτικής νομοθεσίας σχετικά με την ίση μεταχείριση των γυναικών και των ανδρών στον τομέα της απασχόλησης και εργασίας συζητούνται επίσης προς στιγμή.

Ημερομηνία τελευταίας τροποποίησης:30.06.2004